

Yrkande

Centerpartiet

2025-06-11

Yrkande angående sänkt hastighet på statliga leder i centrala Göteborg

Förslag till beslut

I miljö- och klimatnämnden:

1. Miljöförvaltningen får i uppdrag att, tillsammans med stadsbyggnadsförvaltningen samt stadsmiljöförvaltningen, initiera en samverkan med Trafikverket för att testa och utvärdera effekterna av sänkt hastighet på en lämplig sträcka av det statliga vägnätet i centrala Göteborg.

Yrkandet

Luftföroreningar leder till cirka 300 göteborgares förtida död varje år enligt Sahlgrenskas Miljömedicinskt centrum. På nationell nivå handlar det om uppåt 6 700 förtida dödsfall på årsbasis, enligt IVL Svenska Miljöinstitutet och Umeå universitet. Varje dödsfall uppskattas motsvara en förlust av tio levnadsår. Riskerna innefattar lungcancer, hjärt- och kärlsjukdomar, njursvikt och demens.

Elektrifieringen av fordonsflottan sänker utsläppen av kväveoxider, men bidrar till ökade utsläpp av partiklar genom vägslitage. Den mest effektiva åtgärden för att minska utsläpp, buller och bidra till en bättre stadsmiljö är sänkta hastigheter. Idag är maxhastigheten på det statliga vägnätet 70 km/h genom centrala Göteborg. Paris sänkte för en tid sedan hastigheten på sin ringled från 70 km/h till 50 km/h efter ett pilottest. Utvärderingar visar på minskat buller, färre olyckor, färre trafikstockningar samt lägre halter kvävedioxider och partiklar (även om resultatet behöver tas med försiktighet då staden även genomfört andra åtgärder parallellt, exempelvis fler reserverade körfält). Att möjliggöra för mer byggbar mark i centrala Göteborg, genom lägre buller och luftföroreningar för bostäder och förskolegårdar, är en förutsättning för att kunna förverkliga "Göteborgs Utvidgade Innerstad" (GUI) som det finns ett starkt politiskt stöd för över blockgränserna. Åtgärden har även förutsättningar att stärka uppfyllelsen av målen i miljö- och klimatprogrammet.

I Göteborg är den största källan till luftföroreningar som påverkar människor det statliga vägnätet. Det statliga vägnätet i Göteborg går igenom centrala staden och påverkar stor andel av göteborgarna genom luftföroreningar och buller. Trafikverket är väghållare. Därför är förslaget att stadsbyggnadsförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen samt miljöförvaltningen får i uppdrag att initiera en samverkan med Trafikverket för att testa och utvärdera effekterna av sänkt hastighet på en lämplig sträcka av det statliga vägnätet i centrala Göteborg. Samverkan kräver en vilja att delta från Trafikverkets sida, varför uppdraget behöver inledas med att stämma av detta. Finns förutsättningar att samverka i frågan är det viktigt att Trafikverket och staden tillsammans väljer ut en lämplig sträcka för testet och utvärderar hur åtgärden påverkar samhällsnyttor och -kostnader såsom luftkvalitet, buller, olyckor, restider, trafikstockning, näringslivets framkomlighet, kollektivtrafikens konkurrenskraft och påverkan på byggbar mark. Det blir även viktigt att analysera hur åtgärden kan tänkas påverka konkurrenskraften för framtida metrobusnätet enligt Målbild Koll 2035 och restidskvoterna.

För att testet ska fungera bör hastighetskontroller/fartkameror tillämpas för att säkerställa efterlevnad tillsammans med samordning av hastigheterna på närliggande kommunala gator för att undvika eventuellt oönskade silningseffekter. Testet bör även beakta behovet av så kallade flerfartsgator där hastigheterna för kollektivtrafik kan sättas högre, vilket föreslagits i *Designguide för Smarta gator*, som Göteborgs stad deltagit i. Detta är ej möjligt med dagens regelverk, men dess behov skulle kunna belysas av den här typen av samverkan mellan kommun och Trafikverket för att möjliggöra en framtida förändring.